
Mozky lovíme všude

LIDOVÉ NOVINY

Je to takový globální „veletrh“ ekonomů pyšnicích se doktoráty čili tituly Ph. D. Jednou za rok, většinou v lednu, se koná „draft“ ekonomických talentů na výroční konferenci Americké ekonomické asociace (AEA). Přední univerzity od Ameriky přes Velkou Británii až po Japonsko si tu vybírají z několika tisíc uchazečů.

Každý z nich se kromě předem sjednaných interview prezentuje životopisem, disertací a posudky školitelů. Finální výběr pak pokračuje zvanými přednáškami po ústavech celého světa a dalšími pohovory s tamními akademiky. Nadaný ekonom si vybírá z nabídek, kam půjde rozvíjet kariéru...

Podle deníku The Wall Street Journal bylo před pár dny v Chicagu na konferenci AEA soutěženo o 3673 volných pozic pro špičkové ekonomické mozky, což je nárůst o čtyřicet procent během dekády. V uplynulých letech poptávaly na téže „burze“ síly jen dvě tuzemské instituce: Česká národní banka (ČNB), jež hledala šéfa své výzkumné sekce, a pražský ekonomický ústav CERGE-EI vědce.

Příchozí i z Max-Plancku

„Loni na podzim k nám přišel kolega z Německa s doktorátem z Warwick University, ruská ekonomka s doktorátem z Northwestern University nebo ekonometr s titulem z University Wisconsin Madison,“ řekl LN ředitel Michal Kejak, jenž vede CERGE-EI neboli společné pracoviště Národohospodářského ústavu Akademie věd ČR a Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy v Praze.

Jak zmíněný veletrh funguje, popsal před týdnem v HN i René Levínský. „Na konferenci se sejdou zaměstnavatelé a studenti, kteří v oboru hledají místo, aby se nemuselo jezdit kolem celé zeměkoule. Konference je pokaždé jinde v USA; v roce 2000 byla v Bostonu. Měl jsem tam šest interview. Jedno do Austrálie, jedno do Turecka, další do Mexika, Anglie, Nizozemska a Německa. Byl jsem připraven jít kamkoliv,“ vyprávěl Levínský, jak se dostal do německého Freiburgu a pak i do Max-Planckova ústavu v Jeně. Dnes už bádá zase v CERGE-EI, kde v roce 2000 získal doktorát.

Dva nobelisté ve vědecké radě

Ač se tato zkratka čím dál častěji objevuje v médiích, pro laiky zůstává tajuplná. Co obnáší? „Naším záměrem je budovat vědeckovzdělávací instituci, která si nezadá s nejlepšími pracovišti na Západě,“ říká ředitel Kejak, jenž oceňuje stabilní zázemí Akademie věd i největší české vysoké školy. I proto ekonomický ústav loni oslavil čtvrtstoletí existence.

Důkazem, že CERGE-EI hraje v globální lize, je složení vědecké rady – včetně nobelistů Josepha E.

Stiglitze (2001) a Christophera A. Simse (2011). Vedle nich najdeme další hvězdy z Harvardu, Yaleu, Oxfordu, ale i z Kolumbijské univerzity v New Yorku, již reprezentuje zakladatel pražské „školy“ Jan Švejnar.

„Rada se v Praze schází k intenzivním jednáním dvakrát do roka. To je klíčové: dává nám to jednak disciplínu, ale i mezinárodní rozměr a věrohodnost. Je to zárukou pro přednášející i studenty, že opravdu hrajeme podle mezinárodních pravidel, která jsou stejná jako na předních katedrách, jak ohledně najímání pedagogů na celosvětovém trhu, tak při jejich hodnocení a povyšování,“ tvrdí Kejak. Samotné jádro aktuálního sboru tvoří dvacítká akademiků se zkušenostmi z ciziny, třeba i z Princetonu nebo z London School of Economics (LSE).

„U nás vůbec nenajdete takzvaný inbreeding,“ říká Kejak s narázkou na častý nešvar, kdy dotyčný akademik získá všechny tituly – bakaláře, doktorát i profesuru – na téže fakultě. Jak je ve světě zvykem, nově příchozí krev musí pracoviště okysličovat novými myšlenkami, nápady, kontakty.

Z toho pak těží studenti. Pestrost doktorandů je na české poměry nebývalá. „Za 25 let získalo u nás postgraduální vzdělání přes 500 studentů z 51 zemí. Dnes jsou naši absolventi, s nimiž udržujeme kontakty, zaměstnáni ve 32 státech, přičemž více než třetina pracuje v centrálních bankách, vládních a mezinárodních organizacích,“ doplňuje Kejak, původně kybernetik, jenž studoval ekonomii ve Vídni nebo na Stanfordu.

S náročnou výukou souvisí i cílení na vědu. V případě CERGE-EI to nejsou liché fráze. Tři čtvrtiny vědeckých studií v nejprestižnější desetině světových časopisů za ČR pochází z tohoto malého pracoviště. „Zarytě ignorujeme perverzní motivaci českého systému hodnocení vědy podle bodů v tzv. kafemlejnku, který kvalitu v oblasti sociálních věd, kam ekonomie patří, neumí ocenit,“ tvrdí ředitel. Z jedenácti studií, které autoři uplatnili v pětici nejlepších časopisů světa, vyšlo devět za posledních šest let.

S prvním českým ERC grantem

Na této nejvyšší úrovni se pohybuje také Filip Matějka – vystudovaný fyzik, jehož školitelem v ekonomii byl na Princetonu právě nobelista Sims. Matějka se zabývá teorií racionální nepozornosti, na jejíž výzkum získal štědrý grant Evropské výzkumné rady (ERC) ve výši 30 milionů korun.

„Zaměřuji se na uvádění poznatků z psychologie do ekonomických teorií. Mimo jiné budu sledovat vliv toho, jak reální lidé v reálném světě dělají chyby v úsudku a rozhodování či jak si neumějí vyhledávat všechny informace, a co z toho plyne pro ekonomiku,“ řekl LN předloni Matějka, jenž jako první český ekonom na ERC grant dosáhl.

Kromě tohoto výzkumného směru zkoumají jeho kolegové teorie globálních her, makroekonomické aspekty optimálního zdanění nebo se věnují experimentální ekonomii – oboru, jenž umožňuje testovat zásadní teorie.

Není náhodou, že za čtvrtstoletí proběhlo pod záštitou ústavu z ulice Politických vězňů přes tisíc seminářů. Vlastní kapitolou je činnost think tanku IDEA, který je součástí CERGE-EI a za nímž stojí mimo jiné Daniel Mních, expert v oblasti ekonomie školství a trhu práce. Ale žádný vědec tam nemá své „místečko“ jisté.

„Provádíme pravidelně nezávislé hodnocení výzkumné činnosti podle stejných pravidel, jako je tomu na špičkových pracovištích v Evropě a USA – po třech letech působení jsou vědci hodnoceni výborem složeným z externích členů poradního boardu,“ upozorňuje Kejak. Jen tak si může ústav držet svou reputaci; pouze sídlo ústavu v atraktivní Praze už k nalákání lidí z ciziny dávno nestačí.

Zdroj: Lidové noviny

Autor: Martin Rychlík